

15.12.2021

VALTIONEUVOSTON ASETUS YRITTÄJÄN ELÄKELAIN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 3 §:N MUUTTAMISESTA

Taustaa

Suomessa lakisääteisten työeläkkeiden toimeenpano on hajautettu useammalle eläkelaitokselle ja Eläketurvakeskukselle (ETK) on laissa asetettu eläkejärjestelmän yhteisiä tehtäviä. Lakisääteiset työeläkkeet ovat Suomessa osittain rahastoituja. Tämä tarkoittaa, että osa maksetuista eläkkeistä katetaan aiempien vuosien vakuutusmaksuista kerätyillä varoilla ja loppuosa kyseisen vuoden vakuutusmaksuilla. Osittainen rahoitus, hajautettu toimeenpano ja viimeisen eläkelaitoksen periaate edellyttävät eläkelaitosten välistä kustannustenjakoa. ETK hoitaa kustannustenjaon, joka sisältää kuusi erillistä kustannustenjakoa:

- yhteisesti kustannettavat TyEL- ja MEL-eläkkeet ja toisten eläkelaitosten puolesta maksetut eläkkeet
- YEL-eläkkeet ja valtion osallistuminen YEL-eläkkeiden kustannuksiin
- ETK:n kustannusosuudet
- Työllisyysrahaston maksun jako eläkelaitoksille
- palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeen osien kustannustenjako
- valtion varoista korvattavien alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta karttuneiden etuosien kustannustenjako

Eläkelaitokset toimittavat vuosittain ETK:lle tiedot kustannustenjakovuonna maksamistaan eläkkeistä sekä vakuutettujensa palkkasummaan pohjautuvat kustannustenjaon maksutiedot. Näistä tiedoista ETK:ssa lasketaan eläkelaitoksille lopulliset kustannustenjakoerät kustannustenjakovuotta seuraavana vuonna. Kustannustenjako perustuu lakeihin, asetuksiin ja sosiaali- ja terveysministeriön (STM) vahvistamiin kustannustenjako- ja VEKL-perusteisiin¹.

Muutosehdotus ja perustelut

Siltä osin kuin kysymys on STM:n vahvistamista perusteista, maksuliikenneaikatauluja on lopullisissa kustannustenjakoerissä yhdistetty ns. koontipäätökseksi tarkoituksenmukaisuussyistä.

ETK on esittänyt lopullisen YEL-kustannustenjaon selvittelyn aikaistamista nykyisestä sekä keväällä tehtävän YEL:n valtion osuuden ennakoiden aikataulun aikaista-

¹ VEKL-perusteilla tarkoitetaan valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n nojalla vahvistettuja perusteita.

mista. Lopullisen YEL-kustannustenjaon aikaistaminen on tullut mahdolliseksi tulo-
rekisterin käyttöönoton myötä, jolloin eläkelaitokset pystyvät toimittamaan ETK:lle
kaikki tarvittavat tiedot huhtikuun loppuun mennessä. Nykyisin vuoden v lopullinen
selvittely tehdään vuoden v+1 joulukuun alussa. Aikataulun aikaistaminen vähentäisi
myös kustannustenjakoselvittelyn tarkistuserille laskettavan koron (2,0 %) merki-
tystä. YEL:n valtion osuuden ennakoiden aikaistaminen mahdollistaisi sen, että enna-
koita koskevat päätökset voitaisiin antaa eläkelaitoksille samalla kuin lopullisen
YEL-kustannustenjaon päätökset. Esitetyn muutoksen mukaan

- STM vahvistaisi marraskuun 5 päivänä valtion osuuden ennakon seuraavalle
vuodelle sekä kuluvan vuoden joulukuun ennakon tarkennuksen. ETK toimit-
taisi STM:lle selvityksen näitä varten viimeistään edeltävän kuukauden
15 päivänä.
- STM vahvistaisi kesäkuun 5 päivänä valtion osuuden ennakon tarkennuksen
kuluvan vuoden heinäkuulle ja ETK toimittaisi STM:lle selvityksen tätä var-
ten viimeistään edeltävän kuukauden 15 päivänä.
- STM vahvistaisi kesäkuun 5 päivänä valtion osuuden lopullisen määrän edel-
tävältä kalenterivuodelta ja ETK toimittaisi STM:lle selvityksen tätä varten
viimeistään toukokuun 15 päivänä.
- Valtion osuuden lopullisen määrän ja ennakon erotus maksettaisiin heinäkuun
1 pankkipäivänä, jos valtion osuuden lopullinen määrä on ennakkoa suurempi
(valtion maksaa ETK:lle), ja heinäkuun 3 pankkipäivänä, jos valtion osuuden
lopullinen määrä on ennakkoa pienempi (ETK maksaa valtiolle). Tämä suori-
tus voidaan yhdistää kuluvan vuoden ennakoiden maksuun.

YEL:n valtion osuuden ennakon ja lopullisen määrän maksuliikenteestä säädetään
valtioneuvoston asetuksen (1406/2006) 3 §:ssä. Ehdotetut muutokset tarkoittaisivat
pykälän 1, 3 ja 4 momenttien muuttamista. Pykälän 2 momenttia ei muutettaisi. Muu-
tos on luonteeltaan tekninen ja sen tarkoituksena on yhdenmukaistaa kustannustenja-
koerien maksuliikenneaikatauluja ja vähentää tarkistuserille laskettavan koron merki-
tystä. Esityksen mukaan YEL:n lopullisen selvityksen tarkistuserä suoritettaisiin viisi
kuukautta nykyistä aikaisemmin. Vuosien 2016 – 2020 tarkistuserille laskettuna ko-
ron merkitys (2,0 %, 5 kk) on vaihdellut -180 000 (v. 2020) ja +10 000 (v. 2019) eu-
ron välillä. Vuoden 2020 tavanomaista suurempi tarkistuserä oli seurausta covid-19
epidemian vaikutusten arvioinnin vaikeudesta. Tarkistuserän määrään vaikuttaa se,
kuinka hyvin ennakot vastaavat lopullista määrää.

Esityksellä ei ole vaikutusta valtion talousarvion määrärahan mitoitukseen. Asian
valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriötä. Valtiovaraisministeriöllä
ei ole huomautettavaa esitykseen.

Esitys

Valtioneuvosto antaa asetuksen yrittäjän eläkelain täytäntöönpanosta annetun valtio-
neuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta.